

Dolní Věstonice (okr. Břeclav)**Ul. Na Návsí; kostel sv. Michala, parc. č. 1.**

Vrcholný středověk, pozdní středověk, novověk. Kostel. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Regionální muzeum v Mikulově, p. o., př. č. 57/2020.

Lokalizace: S-JTSK – -599116, -1194980

V lednu a dále v červnu a červenci 2020 pokračoval záchraný výzkum, který probíhal v souvislosti s prováděním rekonstrukce podlah kostela sv. Michala (Trampota 2020). Lednový výzkum se zaměřil na barokní sakristii kostela, zatímco v červnu a červenci probíhaly práce v západní části gotické části kostela mimo věž.

V sakristii byla odhalena část zdi se zjevnými stopami po požáru. Uložení na severní straně zdi byla vyplněna četnými nálezy spálených lidských kostí, mohlo se tedy jednat o ossarium. Jižně od zdi byl zjištěn pohřeb člověka, který byl orientovaný podél zdi a byl druhotně narušený výkopem pro jiný hrob. Prostor sakristie byl zkoumán pouze v úrovni, které se týkaly stavební práce, větší část archeologických kontextů zůstala nedotčená.

V západní části gotické lodi kostela byly prozkoumány dva horizonty podlah z pálených čtvercových dlaždic a nejstarší podlaha z lité malty. Dále byl objeven základ bývalého točitého schodiště na kůr, kruhový cihlový sokl pro křtitelnicu a zbytky či otisky dalších stavebních prvků.

Literatura

Trampota, F. 2020: Dolní Věstonice (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 61(2), 149.

Summary

Part of a wall with traces of fire was discovered during an excavation in the sacristy of the church of St Michael in Dolní Věstonice (Břeclav District). Two tile floor layers and the earliest mortar floor were examined in the west of the nave, along with the foundation of a spiral staircase, the pedestal for a baptismal font and the imprints of other building elements.

Kristína Piačková, František Trampota

Doubravice nad Svitavou (okr. Blansko)**Náměstí Svobody č. p. 10, 11, 14, parc. č. 3500/1.**

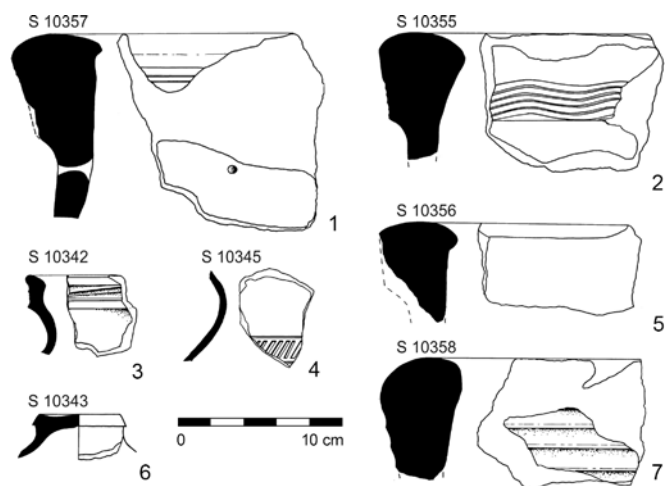
Mladohradištní období (RS4), vrcholný středověk, novověk. Sídliště. Skupina/síť sond. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum Blanenska, p. o., inv. č. S 10329–10424.

Lokalizace: WGS-84 – 49.4352714N, 16.6300353E; 49.4352597N, 16.6298717E

Při obnově kabelového vedení nízkého napětí v celé obci Doubravice nad Svitavou byla dne 5. 3. 2020 zjištěna kulturní vrstva s nálezy pozdně hradištní keramiky před domy č. p. 11 a 10 v jižní části náměstí Svobody. Černošedá vrstva o mocnosti cca 26 cm začínala v hloubce 36 cm pod úrovní travního drnu a byla sledovatelná po celé délce zhruba 30 m dlouhého výkopu. Nálezy pochází převážně z vykopané zeminy a lze mezi nimi identifikovat charakteristické tvary zásobnic s kyjovitým okrajem vně zdobeným vlnicemi či žlábků z keramického těsta silně promíseného grafitem. Přímo z profilu pocházelo jen několik drobných fragmentů grafitové keramiky. Kromě keramiky byly objeveny ještě dva amorfní kusy železné strusky. Na kulturní vrstvu nasedala 26 cm silná vrstva obsahující již

ojedinelou novověkou keramikou. Nálezy pozdně hradištní keramiky (obr. 58) z prostoru náměstí Svobody potvrzují již dříve zjištěné soudobé osídlení v okolí kostela sv. Jana Křtitele (Štrof 1985, 94) a rozšiřují naši představu o rozsahu tehdejšího osídlení, které souviselo s postupující kolonizací Lysické sněženiny a přilehlého Posvitaví na přelomu 12. a 13. století (Procházka, Plaček 1985, 77).

Kromě pozdě hradištní keramiky byly získány ještě početné fragmenty glazované novověké keramiky z výkopu v jihovýchodním rohu náměstí Svobody před domem č. p. 14.

Obr. 58. Doubravice nad Svitavou, náměstí Svobody. Pozdně hradištní a novověká keramika z výkopu před domem č. p. 11. Kresba M. Novák.

Fig. 58. Doubravice nad Svitavou, náměstí Svobody. Late Hillfort and Early Modern Period pottery from an excavation trench in front of house No. 11. Drawing by M. Novák.

Literatura

Procházka, R., Plaček, M. 1985: Hrad Doubravice nad Svitavou a jeho feudální državy. *Regionální sborník okresu Blansko* '85, 75–78.

Štrof, A. 1985: Übersicht neuer Lokalitäten und Funde in der Boskovicer Furche (Bez. Blansko). *Přehled výzkumů* 1983, 91–98.

Summary

A cultural layer with Late Hillfort pottery finds (Fig. 58) was excavated on 5 March 2020 during the renovation of low-voltage cables in Doubravice nad Svitavou (Blansko District) in front of houses No. 11 and 10 in the south of Svobody Square.

Marek Novák

Doupě (okr. Jihlava)**Hrad Roštejn; parc. č. 1.**

Vrcholný středověk – novověk. Hrad. Skupina/síť sond. Průzkum. Uložení nálezu: Muzeum Vysočiny Jihlava, p. o., př. č. JiA 40/2017.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2519644N, 15.4261217E

V rámci realizace projektu s názvem „Hrad Roštejn – zprístupnění nových expozic“ byl v letech 2017–2020 v návaznosti na stavebně historický průzkum (Pešta 2016) prováděn i archeologický výzkum objektu (obr. 59). Počátky výstavby hradu neznáme, první zmínka o jeho existenci pochází z roku 1353 (ZDB II, 63), kdy je jmenován roštejnský purkrabí Martin

Obr. 59. Hrad Roštejn. Pohled z věže. Foto D. Zimola.

Fig. 59. Roštejn Castle. View from the tower. Photo by D. Zimola.

z Mutic nebo z Mutišova. Předpokládá se, že původní název hradu – Rosenstein je odvozen z erbovního znamení Vítkovců, tedy pětিলistě zlaté růže v modrém poli. Znamenalo by to tedy založení hradu až po získání telčského panství pány z Hradce ve 30. letech 14. století, čemuž archeologické prameny neodporují. V novověkých písemných pramenech je hrad zmiňován pod názvy Khyrn–Rosstein, Kirnrosstein, Kinrotstein – smělý, odvážný nebo také pevný Růžový kámen (Vaníčková, Jaroš 2006, 2).

Obr. 60. Hrad Roštejn. Severozápadní nároží fortifikace s věží a kaplí sv. Eustacha. Foto D. Zimola.

Fig. 60. Roštejn Castle. Northwest corner of the fortification with the tower and the chapel of St. Eustace. Photo by D. Zimola.

Obr. 61. Hrad Roštejn. Severovýchodní část nádvoří. Foto D. Zimola.

Fig. 61. Roštejn Castle. Northeast part of the court. Photo by D. Zimola.

Hrad byl postupně budován na skalnatém podloží, které na severní a východní straně hradního půdorysu vystupuje nad terén tak, že vytváří dobrý základ pro fortifikaci. Podloží zde tvoří výhradně drobnozrnná dvojslídnatá žula centrálního moldanubického plutonu, na níž se postupně vytvářely okrové lesní půdy, převážně oligotrofní hnědozemě a podzoly (Demek, Mackovčín a kol. 2006, 256). Objekt byl opravován za Jindřicha III. z Hradce v 70. letech 15. století a podle archeologické situace dokumentované v severozápadním nároží středověké fortifikace ještě v 15. století vyhořel. V 16. století byl přestavěn na lovecký zámek s renesanční svatyní zasvěcenou sv. Eustachovi – patronu myslivosti a lovectví (Rozinková, Zimola 2018, nestr.). Během novověku byla kolem zámku zřízena obora s jeleny a další vysokou zvěří, která funguje dodnes.

V průběhu rekonstrukce současného bytu kastelána v severní části hradu byla odkryta původní kamenná hradba o mocnosti 2,3 m, na jejíž koruně je postaven tzv. malý ochoz spojující věž se severozápadním nárožím fortifikace. Vnitřní část severozápadního nároží je vyplněna kaplí sv. Eustacha, jejíž severní a západní stěny tvoří někdejší hradební zdi. Po dostavbě kaple byly do severní hradby k oknům proraženy tři světlíky se segmentovými záklenky. Jejich zadržky jsou dodnes patrné na vnějším líci zdi. Hradba byla dokončena nejpozději během 15. století, počátek její výstavby však lze předpokládat ve 2. polovině 14. století. Z obou stran lícovaná zeď byla postavena z místních hornin, tedy převážně ze žulových kamenů spojovaných kvalitní vápennou maltou. Pod stávající podlahou kaple sv. Eustacha se nachází základová část nárožní věže (obr. 60), která byla přinejmenším ve spodní části kamenná, na koruně hradby pak pravděpodobně dřevěná. V destrukčních vrstvách vyplňujících vnitřní prostor věže bylo nalezeno velké množství spáleného dřeva, mazanice a spečené omítky nebo malty, které svědčí o masivním žáru, jenž severozápadní část fortifikace s věží přinejmenším značně poškodil. Stratigraficky nejstarší vrstva obsahovala nálezy zařaditelné do období 1. poloviny 15. století. Jedná se o fragmenty keramických nádob, kostěnou hrací kostku, bronzovou opaskovou přezku, keramický hrací žeton a železná stavební kování,

z nichž jsou nejvíce zastoupeny hřeby. Z nálezové situace jednoznačně nevyplývá, zda věž zanikla již během přestaveb v 15. století, nebo až v souvislosti se stavbou kaple sv. Eustacha ve 2. polovině 16. století.

V místech předpokládaného nejstaršího osídlení v severovýchodní části nádvoří byly položeny tři sondy. V sondě č. I před černou kuchyní bylo dokumentováno středověké souvrství s nálezy zlomků keramiky datovatelných do 14.–15. století. Sondy č. II a III se nacházely v severovýchodní části nádvoří v místech někdejší skalky za vstupní branou do hradu (obr. 61). Zde zkoumaná souvrství obsahovala zlomky kuchyňské a stolní keramiky s příměsí grafitu v keramické hmotě a se značkami na dnech. Z výzdoby převažují ryté vlnice kombinované s horizontálními liniemi. Tento druh keramiky se na Vysočině vyskytuje ve 13. století v městském prostředí, na venkově předpokládáme jeho užívání i později během 14. století. Další výraznou skupinu artefaktů nalezených v sondách č. II a III představují militaria. Jednalo se především o hroty střel do kuší s kruhovou tulejí (celkem 25 ks) a střel s trnem do šípů (celkem 28 ks), dále potom o fragmenty železných nožů a stavebních kování, z velké části hřebů s křídlovitou hlavicí. Nálezy kulevých jamek vyhloubených do žulového podloží (obr. 62) a vrstvy mazanice dovolují vyslovit předpoklad, že se v severovýchodní části hradního nádvoří nacházela stavba dřevohliněné konstrukce, jež byla ve 14. století součástí souboru nejstarších stavebních objektů na Roštejně (AMČR).

Literatura

AMČR: Záznam M-202100415 [cit. 2021-10-07]. Archeologická mapa České republiky.

Demek, J., Mackovčín, P. a kol. 2006: *Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny*. Brno: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.

Pešta, J. 2016: *Hrad Roštejn. Stavebně historický průzkum*. Rožmitál pod Třemšínem.

Plaček, M. 1992: Hrad v povodí Jihlavy a Rokytne. *Archaeologia historica* 17, 145–158.

Plaček, M. 2001: *Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí*. Praha: Libri.

Rozinková, K., Zimola, D. 2018: *Kaple sv. Eustacha*. Jihlava: Muzeum Vysočiny Jihlava, p. o., Hrad Roštejn.

Vaničková, Z., Jaroš, Z. 2006: *Z historie hradu Roštejna*. Interní tisk. Uloženo: Muzeum Vysočiny Jihlava.

Obr. 62. Hrad Roštejn. Kulevé jamy vytesané do skalního podloží. Foto D. Zimola.

Fig. 62. Roštejn Castle. Postholes hewn into the bedrock. Photo by D. Zimola.

Summary

An excavation of Roštejn Castle (Doupě cadastral area, Jihlava District; Fig. 59) was conducted in 2017–2020, following a historical building survey, during the implementation of the project, “Roštejn Castle – Opening of New Exhibitions”. It uncovered the original stone wall with a thickness of 2.3 m. The so-called small *chemin de ronde* (wall-walk) connecting the tower with the northwest corner of the fortification was built on its crown. The foundation masonry of the corner tower was detected under the present-day floor of the chapel of St Eustace (Fig. 60). The destruction layers in the tower fill bore traces of fire. Postholes and fired daub layers enable the presumption that a wood-and-earth structure, part of the complex of the oldest building structures at Roštejn (Fig. 61, 62), stood in the northeast corner of the castle court in the 14th century.

David Zimola

Drásov (okr. Brno-venkov)

Jihozápadně od Drásovské studánky, parc. č. 2628/1, 2630, 2631/1.

Raný středověk, novověk. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -606272.58, -1143614.41; -606277.13, -1143631.96; -606199.39, -1143609.02; -606197.03, -1143617.72

Ve druhé polovině roku 2020 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchraný archeologický výzkum na pozemcích parc. č. 2628/1, 2630 a 2631/1 v souvislosti s opravou trubního přívaděče Vířského oblastního vodovodu (viz oddíl Doba železná). Na základě získaného materiálu je možné jednu zásobní jámu datovat pravděpodobně do raného středověku. Jiná zásobní jáma pak obsahovala zlomky novověkých keramických nádob.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

A rescue excavation conducted in Drásov (Brno-Country District) in the second half of 2020 revealed several storage pits. Based on the gathered material, one storage pit can probably be dated to the Early Middle Ages. Another storage pit contained fragments of Modern Period ceramic vessels.

Michal Přichystal

Drnholec (okr. Břeclav)

„Malé hajdy“, parc. č. 8230.

Pozdní středověk. Vesnice/městečko. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Regionální muzeum v Mikulově, p. o., př. č. 28/2020.

Lokalizace: S-JTSK – -610797, -1194177

V březnu 2020 provedli pracovníci Regionálního muzea v Mikulově, p. o., povrchovou prospekci v polní trati „Malé hajdy“ s cílem lokalizovat pozdně středověké nálezy, které jsou již od konce 80. let uloženy v muzeu (inv. č. A/M 1033). Dosud uváděná lokalizace (Jelínková et al. 2002, 429) spíše odpovídá lengyelskému